 Szpital Uniwersytecki w Krakowie	INSTRUKCJA	I-P-ZM-02/10
	Pobieranie i przechowywanie materiałów do badań laboratoryjnych w grzybicach powierzchniowych	Wydanie V <i>nr wydania</i>
		23.02.2024 <i>data opracowania</i>
		Strona: 1 z 3

1. Cel i zakres

1.1. Celem Instrukcji jest:

- standaryzacja fazy przedlaboratoryjnej badań mikrobiologicznych;
- zapewnienie oczekiwanej wartości diagnostycznej pozyskanych próbek materiału.

1.2. Przedmiotem Instrukcji są zasady postępowania medycznego i diagnostycznego, (mikrobiologicznego) kluczowe przy realizacji działań związanych z przygotowaniem pacjenta oraz z pobraniem, oznakowaniem i zabezpieczeniem próbek do mikrobiologicznych badań laboratoryjnych.

1.3. Instrukcja dotyczy personelu medycznego:

- Oddziałów Klinicznych SU/NSSU,
- Poradni przyklinicznych,
- Punktów pobrań i gabinetów zabiegowych,
- Podmiotów uprawnionych związanych i niezwiązanych umową na świadczenie badań laboratoryjnych.

2. Definicje i terminologia

2.1. Dermatofity – grzyby powodujące tzw. dermatofitozy (grzybice skóry i jej przydatków: włosów i paznokci). Mają rzadką zdolność do rozkładania keratyny. Zakażenie następuje przez kontakt z chorymi zwierzętami lub ludźmi.

2.2. Grzyby drożdżopodobne – jednokomórkowe formy grzybów wśród których, rodzaj *Candida* jest głównym czynnikiem mikoz błon śluzowych, układu moczowego i płciowego, dróg oddechowych, zakażeń krwi oraz grzybic powierzchniowych.

2.3. Łupież pstry – powierzchowne zakażenie naskórka, objawiające się żółtobrunatnymi plamami zlokalizowanymi głównie na klatce piersiowej, wywołane przez grzyby drożdżopodobne z rodzaju *Malassezia*.

3. Opis postępowania

3.1. Zasady ogólne

- 1) Próbkę do badania pobiera wyłącznie osoba przeszkolona w pobieraniu materiału w grzybicach powierzchniowych. Niedopuszczalne jest samodzielne pobranie materiału przez pacjenta!
- 2) Przed przystąpieniem do pobrania materiału klinicznego ustalić w wywiadzie z pacjentem, czy przerwa w stosowaniu doustnych leków przeciwgrzybiczych wynosiła co najmniej 3 miesiące, a preparatów miejscowych, w tym środków odkażających 3 do 4 tygodni. Wskazane jest niestosowanie jakichkolwiek kosmetyków w miejscu infekcji przez 3–4 tygodnie.

 Szpital Uniwersytecki w Krakowie	INSTRUKCJA	I-P-ZM-02/10
	Pobieranie i przechowywanie materiałów do badań laboratoryjnych w grzybicach powierzchniowych	Wydanie V <i>nr wydania</i>
		23.02.2024 <i>data opracowania</i>
		Strona: 2 z 3

- 3) Materiał w postaci łusek skórnych, opiłków paznokciowych i włosów pobierać za pomocą sterylnych narzędzi (nożyczki, skalpele itp.) do jałowych płytek Petriego, osobno z każdego badanego ogniska chorobowego.
- 4) W przypadku pobierania materiału pochodzącego z kilku ognisk chorobowych na skórze, nie sugerować się dostępnością i widocznością zmiany chorobowej!
- 5) Niedopełnienie powyższych procedur może być przyczyną uzyskania fałszywie ujemnych wyników badań lub kontaminacji.

3.2. Pobranie materiału – włosy, brwi, rzęsy

- 1) Pobrać co najmniej 10–12 zakażonych włosów zarówno z centralnych miejsc objętych zmianami klinicznymi, jak i z części obwodowych.
- 2) Materiał powinien zawierać cebulki włosów, zawartość czopów mieszkowych oraz łuski skórne.
- 3) Zakażone włosy wyrwać jałową pincetą i umieścić na płytce Petriego.
- 4) Pobrany materiał przygotować do transportu.

3.3. Pobranie materiału – paznokcie

- 1) Materiał do badań pobierać z miejsca na granicy części zdrowej płytki paznokciowej i zmienionej chorobowo tj. kruszącej się, łamliwej, odbarwionej (największe prawdopodobieństwo pobrania żywych, aktywnych fragmentów grzybów).
- 2) Zebrać materiał spod paznokcia i jałowym skalpelem zeskrobać bardzo drobne opiłki zmienionego paznokcia na płytkę Petriego.
- 3) W podejrzeniu kandydozy paznokcia i wałów paznokciowych do badania pobrać zarówno opiłki paznokciowe na płytkę jak i wydzielinę spod wału paznokciowego jałową wymazówką.
- 4) Pobrany materiał przygotować do transportu.

3.4. Pobranie materiału – skóra

- 1) Materiał w postaci łusek skórnych pobrać skalpelem przez zeskrobanie na płytkę Petriego przede wszystkim z obwodu zmiany chorobowej (obrzeża wykwit), gdyż w tym miejscu stwierdza się żywe strzępki grzybni.
- 2) W przypadku występowania na skórze więcej niż jednego ogniska pobrać materiał ze wszystkich zmian chorobowych. W przypadku bardzo licznych ognisk na skórze pobrać ze zmiany, która pojawiła się pierwsza (pierwotne ognisko grzybicze).
- 3) Materiał przygotować do transportu

3.5. Pobranie materiału - wały paznokciowe

- 1) Jałową wymazówkę zwilżyć 0,9% NaCl (sól fizjologiczna) lub wodą do iniekcji. Nadmiar płynu usunąć z wacika przyciskając go do wewnętrznej ściany próbówki.

 Szpital Uniwersytecki w Krakowie	INSTRUKCJA	I-P-ZM-02/10
	Pobieranie i przechowywanie materiałów do badań laboratoryjnych w grzybicach powierzchniowych	Wydanie V <i>nr wydania</i>
		23.02.2024 <i>data opracowania</i>
		Strona: 3 z 3

- 2) Pobrać wydzielinę wydostającą się spod wału paznokciowego.
- 3) Wymazówkę wprowadzić do podłoża transportowego.
- 4) Pobrany materiał przygotować do transportu.

3.6. Pobranie materiału - łupież pstry

- 1) Pobrać na płytki Petriego łuski skórne z miejsc zmienionych chorobowo na tułowiu oraz łuski skórne i włosy z głowy.
- 2) Wykonać preparat ze skóry przy użyciu przylepca (taśmy klejącej). Umieścić fragment taśmy na powierzchni zmiany skórnej, przenieść taśmę na szkiełko podstawowe.
- 3) Materiał przygotować do transportu.

3.7. Czas dostarczenia

- 1) Materiał dostarczyć optymalnie w dniu pobrania.

3.8. Warunki przechowywania

- 1) W razie konieczności przechowywać do 24 godzin w temperaturze pokojowej (15°C-25°C).